

מבט לאיראן

5-19 במאי, 2019

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ לאחרונה החל איראן להוציא לפועל מדיניות לוחמנית יותר נגד ארה"ב ואויבותיה המקומיות בזירה. ברקע עומדת החרפת הסנקציות של ארה"ב באמצעות ביטול ההקלות למספר מדינות לייבא נפט מאיראן, הטלת סנקציות על תעשיית הפלדה האיראנית והגדרת משמרות המהפכה כארגון טרור. ביטויים למדיניות זאת היו להערכתנו:

- ◆ הבעת דאגה של שר החוץ האמריקאי, כי איראן עלולה להוציא לפועל **פיגוע נגד הכוחות האמריקאים באזור** באמצעות **מיליציות שיעיות בעיראק** הנאמנות לאיראן.
- ◆ **חבלה בארבע ספינות מטען מסחריות במפרץ הפרסי**, שבוצעה, על פי הערכה אמריקאית, בשליחות איראן.
- ◆ **מתקפת כלי טייס בלתי מאוישים נגד מתקני נפט סעודים**. המורדים חות'ים בתימן הנתמכים על-ידי איראן מסרו, כי הם שבצעו את ההתקפה.
- ◆ **מדיניות לוחמנית ברצועת עזה של ארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין**, ה-Proxy הפלסטיני המועדף על איראן, שחולל לאחרונה סבב הסלמה ברצועת עזה, חמור מקודמיו.

מדיניות איראנית זאת נועדה להערכתנו לגבות מארה"ב מחיר על אסטרטגיית "מקסימום הלחצים" שלה נגד איראן ולהרתיע את יריבותיה באזור, במיוחד במפרץ הפרסי, באמצעות פעילות בחתימה נמוכה, ולפגוע ביכולתן של מדינות המפרץ הערביות לייצא נפט. זאת באמצעות שימוש בדפוס הפעולה המסורתי של הפעלת ארגונים שלוחים (Proxies).

◀ בתוך כך, חידשה איראן את אספקת הנפט לסוריה, לראשונה מאז סוף 2018. כמו כן הודיעה חברת הנפט הלאומית של איראן על פתיחת נציגות כלכלית בעיראק. התפתחויות אלה משקפות את כוונת איראן **להרחיב את יצוא הנפט לסוריה ולעיראק** במסגרת מאמציה לצמצם את השפעת הסנקציות הכלכליות האמריקאיות על יצוא הנפט.

המתיחות בעיראק ובמפרץ

עיראק

◀ שר החוץ האמריקאי, מייק פומפאו, הגיע ב-7 במאי 2019 לביקור פתע בעיראק, על רקע **דיווחים לפיהם בכונת איראן לנצל את שטחה של עיראק כדי להוציא לפועל פיגוע, באמצעות בעלי בריתה במדינה**

[קרי, המיליציות השיעיות], נגד כוחות אמריקאים באזור. פומפאו נפגש עם ראש ממשלת עיראק, עאדל עבד אלמהדי, והביע את דאגתו מהשפעתה הגוברת של איראן בעיראק, שעלולה להיות מנוצלת לשם הוצאה לפועל של פיגועים באמצעות מיליציות שיעיות עיראקיות הנאמנות לאיראן. פומפאו אמר, כי הגיע לבגדאד כדי להבטיח את הישארותה של עיראק כמדינה "ריבונית ועצמאית" וכן לדון עם הבכירים העיראקים באפשרות להרחבת שיתוף הפעולה בין ארה"ב לעיראק בתחום האנרגיה, שיאפשר לעיראק להנתק מהתלות במקורות אנרגיה מאיראן (ניו-יורק טיימס, 7 במאי 2019).

◀ העיתון אלערב מסר, כי ארה"ב העבירה לממשלת עיראק רשימה של אישים עיראקים, ובהם כמה ממנהיגי המיליציות השיעיות, וביקשה ממנה לפקח על הקשרים הפיננסיים והמסחריים שלהם עם איראן. אם יוכח כי אכן מתקיימים קשרים כאלה, תתבקש עיראק לנקוט בצעדים הדרושים נגדם (פרארו, 8 במאי 2019).

◀ עיתון הגרדיאן הבריטי דיווח (16 במאי 2019) מפי מקורות מודיעיניים, כי **מפקד כוח קדס קאסם סלימאני, נפגש לאחרונה בבגדאד עם בכירים במיליציות השיעיות העיראקיות והנחה אותם להתכונן למלחמה באמצעות שליחים ("מלחמת פרוקסי") נגד ארה"ב**. המקורות הוסיפו כי **סלימאני נפגש עם ראשי המיליציות הנאמנות לאיראן לפני שלושה שבועות**. בתמונה שהתפרסמה לאחרונה על רקע דיווח זה נראה סלימאני עם **אבו מהדי אלמהנדס**, מפקד "הגיוס העממי" (מסגרת-העל של המיליציות השיעיות בעיראק) ועם **שבל אלזידי**, מפקד המיליציה השיעית "גדודי האמאם עלי". לא ידוע מתי והיכן צולמה התמונה.

קאסם סלימאני, מפקד כוח אלקדס, בצילום עם אבו מהדי אלמהנדס ועם שבל אלזידי (אלערביה, 12 במאי 2019).

מאע"מ

◀ בבוקר ה-12 במאי 2019 נפגעו ארבע ספינות מטען מסחריות (שתיים סעודיות, אחת נורבגית ואחת של מאע"מ), ככל הנראה מפעולת חבלה במהלכה נעשה שימוש בחומרי נפץ. הפגיעה אירעה סמוך למיצר הורמוז ליד אמירות פג'ירה (Fujairah). **מקור בצבא ארה"ב העריך, כי אנשי צבא איראנים או ארגונים הפועלים בשליחותה הם שאחראים לפגיעה בארבעת כלי השיט**. צוות מומחים מצבא ארה"ב נשלח לחקור את הנזקים, אך פקידיים אמריקאים לא סיפקו עד כה הוכחה למעורבות איראנית בתקרית (AP, 14 במאי 2019).

◀ איראן האשימה גורמים זרים (וספציפית את ישראל) באחריות לפעולה, שנועדה, לטענתה, להטיל את האחריות על טהראן. עבאס מוסוי, דובר משרד החוץ האיראני, הביע דאגה בעקבות התקרית במאע"מ וקרא לחקירה יסודית בנושא (תסנים, 13 במאי 2019). חשמתאללה פלאחת-פישה (Hashmatollah Falahatpisheh), יו"ר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי, הצהיר, כי התקרית מוכיחה שביטחון דרום המפרץ הפרסי הוא שברירי (פארס, 12 במאי 2019).

תעמולת כזב אודות מעורבות ישראל בפגיעה במכליות הנפט סמוך למיצר הורמוז (פארס, 14 במאי 2019).

סעודיה

◀ סעודיה דיווחה, כי **כלי טיס בלתי מאוישים מمولכדים פגעו בבוקר ה-14 במאי 2019 בשתי תחנות שאיבת נפט השייכות לחברת הנפט הלאומית הסעודית אראמקו**. על פי הדיווח בעקבות התקיפה נעצרה הזרמת הנפט בצינור שנפגע. קודם לכן מסרו המורדים החות'ים בתימן הנתמכים על-ידי איראן, כי הם שביצעו את ההתקפה (רויטרס, 14 במאי 2019).

הזירה הפלסטינית

◀ לאחרונה מתבלט ארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין, ה- PROXY הפלסטיני המועדף על איראן במדיניות הלוחמנית. מדיניות זאת, המלווה במסרים מאיימים כלפי ישראל, **חותרת, להערכתנו, לדרדר את המצב ברצועת עזה**. ארגון זה הוא שביצע את ירי הצלפים, שגרם לפציעת חיילי צה"ל, והוביל לסבב הסלמה נוסף חמור מקודמיו, בין ארגוני הטרור לצה"ל. **להערכתנו איראן מעודדת מדיניות זאת, ויתכן גם עומדת מאחוריה**, למרות שזייד אלנח'אלה, מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, טען, כי ארגונו לא קיים התייעצויות עם איראן במהלך סבב ההסלמה האחרון (אך הודה כי ארגונו מקיים קשר רצוף עם איראן התומכת בהתנגדות הפלסטינית¹).

¹ ראו פרסום מרכז המידע מ-12 במאי 2019: "מסרים מאיימים כלפי ישראל כפי שמצאו ביטויים בראיון, שהעיד זייד אלנח'אלה, מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין".

זיאד אלנח'אלה מזכ"ל הג'האד האסלאמי בראיון לערוץ אלמיאדין הלבנוני (ערוץ אלמיאדין ביוטיוב, 7 במאי 2019).

◀ לרגל "יום הנכבה" הפלסטיני, שצוין ב-15 במאי 2019, פרסם משרד החוץ האיראני הצהרה בה נאמר, כי הקמת הישות הבלתי-לגיטימית המכונה "המשטר הציוני" היא אחד האירועים הכואבים ביותר בהיסטוריה של האסלאם והעולם. ישות זו הוקמה על-ידי קבוצה בעלת רעיונות סוטים וגזעניים, שהרגה נשים, גברים, זקנים, צעירים וילדים פלסטינים חפים מפשע או אילצה אותם לעזוב את בתיהם. עוד נכתב בהודעה, כי ישראל היא המקור העיקרי למשברים באזור ומאיימת על שלום העולם ועל ביטחונו. משרד החוץ האיראני קרא לקהילה הבינלאומית, ובמיוחד לאו"ם, לשים קץ לכיבוש פלסטין וירושלים ולהכשיר את התנאים לשיבת הפליטים הפלסטינים לאדמתם ולעריכת משאל עם בין תושביה המקוריים של פלסטין, ובהם מוסלמים, נוצרים ויהודים, לקביעת סוג השלטון הפוליטי בארצם (פארס, 14 במאי 2019).

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ **שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף**, נפגש ב-8 במאי 2019 במוסקבה עם עמיתו הרוסי, סרגיי לברוב. השניים דנו בסוגיות בילטרליות, בעתיד הסכם הגרעין ובהמשך תהליך ההסדרה בסוריה. במסיבת עיתונאים משותפת, שהתקיימה בתום הפגישה, אמר לברוב, כי דן עם שר החוץ זריף בהתפתחויות בצפון סוריה וכי השניים הסכימו על המשך תהליך ההסדרה במסגרת שיחות אסטנה במטרה לקדם את הקמת הועדה לניסוח חוקה בסוריה.

◀ עוד אמר לברוב, כי **הלחץ האמריקאי לא יביא לנסיגת הכוחות האיראנים מסוריה וכי מדיניות ארה"ב, שנועדה לשים קץ להשפעה האיראנית בסוריה ובאזור כולו, אינה מציאותית**. זאת, לדבריו, משום שכל מדינה בעלת משקל באזור, כדוגמת איראן או ערב הסעודית, מעוניינת להשפיע על התהליכים המתחוללים סביבה. הוא הדגיש, כי **איראן הוזמנה לסוריה על-ידי ממשלתה החוקית** וכי מוסקבה וטוראן מסייעות לסוריה במערכה נגד הטרור (תסנים, 9 במאי; TASS, 8 במאי 2019).

פגישת לברוב-זריף במוסקבה (תסנים, 9 במאי 2019)

◀ מקורות בחברות העוקבות אחר תנועות מכליות נפט מסרו, כי **איראן חידשה לאחרונה את אספקת הנפט לסוריה**, לראשונה מאז סוף 2018, על רקע משבר הדלק במדינה. על-פי מקורות אלה, **שתי מכליות נפט הגיעו לאחרונה לסוריה**, הסובלת ממשבר הנפט חמור, שחייב את הממשלה בדמשק לקצוב את הבנזין והגז לבישול. מכלית איראנית, שנשאה כמיליון חביות נפט, הגיעה ב-5 במאי 2019 לנמל באניאס, שבו ממוקם בית הזיקוק הגדול במדינה. כמו כן הגיעה לאחרונה לסוריה מכלית נוספת בבעלות איש עסקים אנונימי (CNBC, 9 במאי; רויטרס, 10 במאי 2019).

פתיחת נציגות של חברת הנפט האיראנית בעיראק

◀ חברת הנפט הלאומית של איראן הודיעה על **פתיחת נציגות בעיראק במטרה להקל על שיתוף הפעולה בתחום תעשיית הנפט** ועל העברת שירותים הנדסיים וטכניים מאיראן לעיראק. ההחלטה על פתיחת הנציגות התקבלה במהלך פגישה בין מנהלי החברה לבכירים במשרד הנפט העיראקי. בכיר בחברת הנפט האיראנית אמר, כי רק חברות איראניות, שאושרו על-ידי החברה, יוכלו להשתתף בפרויקטים של משרד הנפט העיראקי (פארס, 4 במאי 2019).